

Fra: Jorgen Dahlberg [<mailto:jorgen@emviem.com>]

Sendt: 16. april 2012 21:20

Til: Postmottak KUD

Emne: Høringsuttalelse til Utredning av litteratur- og språkpolitiske virkemidler

Det vises til høringsbrev vedrørende litteratur- og språkpolitiske virkemidler. Vi ønsker med dette å fremme en kort uttalelse til aktuelle høring.

Mogul View Media GmbH er et uavhengig selskap, eid av de ansatte, med et dedikert fokus på digital distribusjon og salg av e-bøker og lydbøker i Norden gjennom mobile applikasjoner og webtjenesten emviem.com. Selskapet har i flere år jobbet med å utvikle teknologi for lagring, forvaltning og distribusjon av digitalt tekstmateriale, og de siste fire årene har vi jobbet intensivt med å utvikle et effektivt distribusjonsapparat for salg av e-bøker i Norge. Vi har inngått avtaler med et flertall forlag i Norge, og har i tillegg allerede en omfattende internasjonal katalog. Katalogen innbefatter (dessverre ikke) bøker fra de tre største norske forlagene, da disse har avgrenset/isolert sin digitale distribusjon innenfor et eget distribusjons- og salgsapparat (Bokskya).

Det er særlig tre forhold vi ønsker å knytte bemerkninger til;

1. E-bøker og digital distribusjon er i liten grad utredet som formålstjenlig distribusjonsløsning for å nå de kulturpolitiske målene. Utredningen har i stor grad fokusert på de tradisjonelle virkemidlene, og har etter vår oppfatning ikke i tilstrekkelig grad behandlet fordelene ved ytterligere satsing og fokus på e-bøker for å nå de kulturpolitiske målene.
2. Dagens praktisering av fastprisordningen er kun delvis implementert for e-bøker, og ordningen gir videre en del urimelige resultater. Hvis en fastprisordning skal videreføres bør det avklares hvordan e-bøker skal håndteres som et separat format til papirbøker.
3. Det er i dag fritak for mva. på papirbøker men ikke på e-bøker. Forskjellsbehandlingen til papirbøker fremstår usaklig begrunnet, og gir en urimelig konkurranseulempe i forhold til papirbøker og en del internasjonale kjøp.

Ad 1. Satsing på e-bøker for å oppnå kulturpolitiske mål

Til sammenligning med papirbøker er digital distribusjon mindre kostnadskrevene og klart mer effektivt. Investeringer i papir, trykking, lagring, transport, distribusjon til bokhandler samt håndtering av

overskuddslager er alle kostnader/problemer som unngås ved digital distribusjon. Digital distribusjon gir også bedre tilgjengelighet i det forbrukerne ikke vil være avhengig av tilgang til bokhandler. Det kreves heller ikke ny trykking av bøker etter at disse er utsolgt da filer for e-bøker en gang for alle vil bli lagt tilgjengelig, og vareutvalget vil således over tid bli vesentlig bedre enn for papirbøker i det utgaver utgått på papir alltid vil kunne være tilgjengelig elektronisk. Videre bør reduserte ressurser ved utgivelse av bøker kunne legge til rette for at forfattere enklere kan få utgitt sine bøker. Den tekniske forenklingen av tilgjengelighet vil også gjøre det mulig å slippe bøker for salg nesten umiddelbart etter at de er ferdigredigerte.

Det bør derfor i større grad fokuseres på e-bøker for å oppnå de kulturpolitiske målene som ligger til grunn for høringen. Teknologien bak e-bøker gjør det mulig å distribuere bøker uten nevneverdige kostnadspåslag til alle målgrupper og uten geografiske hinder, og bør videre gjøre det lettere for smalere utgivelser og vid distribusjon av mindre verk som vil være tilgjengelig uavhengig av trykking, hylle- eller lagringsplass.

Ad 2. Fastprisordningen

Generelt kan det bemerkes at dagens ordning i stor grad setter forlagene i kontroll av markedet, og med den maktsentrering som foreligger rundt de tre største forlagene kan det synes som om dette har gått på bekostning av forfatterne, bokhandlerne og forbrukerne, særlig hva angår digital distribusjon (e-bøker). Konkret kan det bemerkes at den aktuelle fastprisordningen har medført en del uklarheter innenfor e-bok distribusjon. Særlig tre forhold har reist en del spørsmål; skaffe-/leveringsplikt, fastprisperiode og lanseringstidspunkt, samt prisingsnivå.

I. Skaffe- og leveringsplikt.

For papirbøker har det etablert seg en fastprisordning som er administrert under det formål at alle betaler samme pris mot at alle får tilgang til bøker (skaffe- og leveringsplikt mot fastpris). Det foreligger ingen tilsvarende forståelse eller ordning for skaffe- og leveringsplikt av e-bøker. I praksis innebærer det at vi som sitter på distribusjonsordninger for e-bøker utenfor de tre store forlagene og Bokskyas lukkede distribusjonssystem ikke får tilgang til bøker fra de tre store forlagene og deres tilknyttede datterforlag. Dette medfører igjen et redusert tilbud til forbrukerne. Det har vært anført ulike begrunnelser for at de tre store forlagene (og deres datterforlag) ikke har akseptert at andre distribuerer deres bøker som e-bøker. Sett fra vår side omhandler dette imidlertid noe så enkelt som levering av tekstfiler fra

forlagene. Med tanke på at det nå er over tre år siden vi for første gang tok initiativ for å få til en avtale med levering fra de tre store forlagene via bokdatabasen (Bokskyas database), og at vi siden har gjort gjentatte forsøk på å få til avtale med de tre store forlagene direkte, synes det rimelig å legge til grunn at denne restriktive holdningen i hovedsak skyldes kommersielle og konkurransebegrensende forhold. I praksis fungerer dette nå tilnærmet som et lukket kartell for digital distribusjon. Ved videreføring av en fastprisordning er det etter vår oppfatning avgjørende at e-bøker likebehandles i reguleringen hva angår skaffe- og leveringsplikt. For at dette skal fungere adekvat bør det trolig innføres bransjestandarder i Norge (lik det som allerede foreligger i en del andre land) for standardformater, slik at konkurransebegrensende tekniske løsninger (slik Bokskya i dag i realiteten fungerer) unngås.

II. Fastprisperiode og lanseringstidspunkt

Fastprisordningen blir praktisert slik at hvert ISBN nummer initierer en egen fastprisperiode. Det innebærer at en bok som tidligere har blitt utgitt i papirformat får en ny fastprisperiode i sitt nye elektroniske format når denne kommer senere. Paradoksalt nok medfører det at et flertall av de elektroniske bøkene som nå kommer på markedet får en relativt høy pris til sammenligning med papirformatet av samme bok hvis papirboken er utenfor fastprisperioden. Mer problematisk synes det å være at noen forlag på dette grunnlag velger å gi ut bøkene elektronisk på et senere tidspunkt enn papirbøkene for å kunne holde adskilte prisregimer. Dette problemet synes for øvrig ikke å være isolert til spørsmålet om utgivelse av e-bøker. Fortolkningen av fornyede fastprisregimer praktiseres også i forhold til alle nye ISBN nummer (for samme tittel), så som ved utgivelser av "paperback" i egen fastpris når fastprisperioden for "hardcover" har gått ut. Vi har vanskelig for å se at dette er formålstjenlig, og det fremstår rimelig å avhjelpe dette problemet ved å forankre fastprisperioden (med varierte fastpriser til ulike formater) til datoen for utgivelsen av en aktuell tittel, uavhengig av hvilket format eller hvilke ISBN nummer som utgis først.

III. Prising

Digital distribusjon er en mer miljøvennlig, effektiv og mindre kostnadskreven teknologiløsning enn papirdistribusjon, og e-bøker bør derfor rimeligvis ikke rubriseres til samme utsalgspris som papirbøker produsert og distribuert etter mer kostnads- og ressurskrevende metoder. Det vil derfor neppe medføre noen heldig løsning om man så bort i fra bøkens teknologiske presentasjonsform ved å rubrisere bøker med samme innhold til samme priskategori uavhengig av om boken selges i papirformat eller som e-bok. Dessverre synes det som om kostandsfordelene ved digital distribusjon ikke i tilstrekkelig grad kommer

forbrukerne til gode. Det er trolig flere grunner til dette, men en av de viktigste grunnene er trolig at de tre største forlagene har store deler av sine ressurser investert i papirbokdistribusjon gjennom eierskap i distribusjonsleddet og bokhandelkjedene. Det synes rimelig å anta at inntekter fra digital distribusjon i stor grad holdes oppe for å sikre videre papirdistribusjon, og at overskudd fra digital distribusjon til en viss grad tilsiktes å dekke kostander ved papirdistribusjon. Dette er etter vår oppfatning en sammenblanding som gir uheldige samfunnsøkonomiske resultater.

Ad 3. MVA på e-bøker

Det er innført mva på e-bøker i Norge, men ikke på papirbøker. Dette er etter vår oppfatning uheldig av mange grunner. For det første medfører mva belastningen på e-bøker en usaklig forskjellsbehandling av bøker i digitalt format til sammenligning med papirformat. Sett hen til alle de fordeler som foreligger ved digital distribusjon til sammenligning med distribusjon av bøker på papir synes dette lite rimelig, særlig fordi argumentene for mva-fritak for bøker i papir i enda større grad kan fremmes for bøker elektronisk distribuert. For det andre gir dette en økonomisk merbelastning på bøker kjøpt i Norge til sammenligning med bøker kjøpt fra utlandet. I det teknologien gjør det mulig å tilrettelegge for kjøp fra utlandet på en like tilgjengelig og enkel måte som ved kjøp fra Norge vil dette innebære en merbelastning på salg basert i Norge. Dette vil igjen undergrave muligheten for at selskaper har like muligheter til å satse på digital distribusjon i Norge til sammenligning med utenlandske aktører, og det vil også gi norsk litteratur en kostnadsulempe til sammenligning med utenlandsk litteratur. MVA bør etter vår oppfatning derfor fjernes fra e-bøker.

Oppsummeringsvis savner vi fokus på e-bøker i utredningen. E-bøker er et **suverent format** til sammenligning med papir på de fleste områder, og særlig hva angår å nå de politiske målsettingene. Større satsning på dette formatet vil gjøre det vesentlig enklere å nå de politiske mål som er satt, både for forfatterne, forlagene og leserne. Det er neppe lenger tvilsomt at fremtidige bøker i større grad vil omsettes digitalt enn på papir, og det synes rett å reise spørsmål ved den manglende satsing på e-bøker som vi i dag ser både fra politiske instanser og (særlig de tre store) forlagene.

Jørgen Dahlberg

General Council

jorgen@emviem.com

www.emviem.com

emviem
